

Bakalářské studium – otázky ke státním bakalářským zkouškám

Psychologie

1. Předmět, členění a vývoj psychologie

Pojem psychologie, předmět psychologie, soustava psychologických disciplín a jejich praktický význam. Vývoj psychologie z hlediska jejích směrů (psychoanalýza, kulturní psychoanalýza, behaviorismus a nebehaviorismus, humanistická psychologie, kognitivní psychologie), hlavní představitelé jednotlivých směrů, přínos pro rozvoj psychologie.

2. Psychologická charakteristika osobnosti

Charakteristika osobnosti, znaky osobnosti. Struktura a dynamika osobnosti. Osobnost jako složitý systém. Jednota bio-psycho-sociálních aspektů. Sociální kontext osobnosti. Typologie extraverte a introverte. Konstituční typologie.

3. Dispozice; rysy osobnosti

Klasifikace dispozic. Pojetí, znaky a klasifikace rysů.

4. Přehled poznávacích procesů; vnímání, myšlení

Teorie a zákony vnímání. Teorie transferu, metody řešení problému. Vliv emocí na vnímání a myšlení.

5. Inteligence; kreativita

Charakteristika inteligence, determinace inteligence, rozložení v populaci, rodové zvláštnosti inteligence. Specifické domény kreativity, osobnostní faktory spjaté s kreativitou.

6. Temperament

Znaky dynamiky prožívání a chování. Modely temperamentu.

7. Charakter; pojetí jáství

Struktura charakteru. Složky Jáství, vývoj, stabilita a změny.

8. Paměť

Vymezení pojmu paměti. Druhy paměti. Zapomínání. Vymezení pojmu učení. Vztah paměti a učení.

9. Emoce

Pojem emoce. Dělení emocí. Polarita emocí. Emoce ve vztahu k motivaci a učení. Emoce a výkonnost. Vnitřní a vnější podmínky vzniku emocí.

10. Motivace

Charakteristika motivace. Biologické základy motivace. Kulturní a sociální základy motivace. Motivační procesy. Motivace a učení. Vztah motivace a chování.

11. Učení

Charakteristika učení. Jeho druhy, formy a výsledky.

12. Vývoj osobnosti

Biologická a sociokulturní determinace osobnosti. Dědičnost a prostředí. Stadia ve vývoji osobnosti, charakteristické znaky.

13. Socializace

Determinace chování, sociální učení, činitelé socializace, význam rodiny, vrstevnických skupin, identita a obranné mechanismy, vývojová sociální psychologie.

14. Kognitivní a morální vývoj člověka

Modely kognitivního vývoje, modely morálního vývoje.

15. Socioemocionální vývoj lidského jedince

Význam emocí a vztahového rámce vývoje člověka. Modely citové vazby.

16. Malé sociální skupiny

Typy, struktura a dynamika, sociální pozice, role a status, skupinové hodnoty a normy, skupinový vliv.

17. Velké sociální skupiny

Kulturní skupiny a kulturní odlišnosti, subkultury, firemní kultury a normy sdílené velkou sociální skupinou, typy kultur, davy a hromadné chování, virtuální skupiny.

18. Sociální kognice

Poznávání a posuzování druhých lidí, posuzovací chyby a stereotypy.

19. Postoje, předsudky

Struktura postojů, předsudků, jejich utváření a změny.

20. Problematika genderu

Charakteristika genderu, genderové znaky a stereotypy.

21. Komunikace

Struktura a formy komunikace, jazyk jako komunikační médium, řeč těla, komunikační styly. Komunikační techniky a profesní komunikace. Vyjednávání, asertivita, manipulace a obrana proti manipulaci.

22. Konflikty a agrese

Specifická komunikace v konfliktu, hledání řešení, vysvětlení agrese, zacházení s agresí v interakci.

23. Kooperativní a kompetitivní chování

Spolupráce a soupeření uvnitř a vně sociálních skupin, konflikty, koordinace týmové spolupráce.

24. Náročné životní situace, krizové situace

Typy zátěžových situací a možnosti jejich zvládnutí. Chování v extrémních situacích zahrnující silnou deprivaci potřeb nebo fyzické ohrožení člověka, sociální psychologie oběti.

25. Psychologický výzkum a jeho realizace

Metody získávání dat, pozorování, experiment a neznámější experimenty v psychologii, dotazníky a ankety, sociometrie, sběr dat, vyhodnocení, interpretace empirických dat.

Literatura

- ARONSON, Elliot. *Tvor společenský*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-891-6.
- ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-35-X. (novější vydání 2003)
- BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.
- BLATNÝ, Marek a Alena PLHÁKOVÁ. *Temperament, inteligence, sebepojetí*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2003. ISBN 80-86620-05-0.
- BALCAR, Karel. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. Praha: SPN, 1983. (novější vydání Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-251-3.)
- CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1.
- DRAPELA, Viktor J. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-251-3. (novější vydání 2001, 2003, 2008)
- GILLERNOVÁ, Ilona a kol. *Slovník základních pojmů z psychologie*. Praha: Fortuna, 2000. ISBN 80-7168-683-2.
- GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA, Milan RYMEŠ a kol. *Psychologické aspekty změn v české společnosti*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-2798-1.
- HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-198-3.
- HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. *Sociální psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.
- HILL, Grahame. *Moderní psychologie*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-641-1.
- HOFSTEDE, Gert a Gert J. HOFSTEDE. *Kultury a organizace*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-86131-70-X.
- HOSKOVEC, Jiří, Milan NAKONEČNÝ a Miluše SEDLÁKOVÁ. *Psychologie XX. století*. Praha: Karolinum, 2002.
- KERN, Hans et al. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-240-8.
- LANGMEIER, Jiří a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-86180-03-4. (novější vydání 2006).
- MYERS, David G. *Social psychology*. New York: McGraw-Hill, 2005. ISBN 978012806222.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0. (novější vydání 1997, 2003, 2009)
- NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0690-7.
- PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1387-3.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Dějiny psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 978-80-247-0871-3.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-885-6.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3133-9.

ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0877-4.

ŠULOVÁ, Lenka. Morálně-etický vývoj dítěte. In: Petr WEISS a kol. *Etické otázky v psychologii*. Praha, Portál, 2011, s. 123–141. ISBN 978-80-7367-845-6.

ŠULOVÁ, Lenka, Tomáš FAIT a Petr WEISS. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011. ISBN 978-80-7345-238-4.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-317-2.

VÝROST, Jozef a Ivo Slaměník (eds.). *Aplikovaná psychologie II*. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0042-5.

VÝROST, Jozef a Ivo SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. Praha: ISV, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.